

ТІ, 1997. – № 6, С. 104-110 9. Тимошенко Л.М. Економіка і економія / Л.М. Тимошенко. К., Вид-во політичної літератури України. 1982. – 166 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кулик Р. Р.

*Корольчук Ірина,
студентки групи РКМ-51*

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Первинні документи є письмовим свідомством, що фіксують та підтверджують факти господарської діяльності (ФГД). Документують ФГД у момент здійснення кожного факту, а якщо це неможливо, то безпосередньо після його завершення.

Первинні документи з руху основних засобів повинні містити дані, що стосуються надходження і вибуття, місцезнаходження, стану збереження, амортизації, переоцінки, зменшення (відновлення) корисності. Характеристика даних, що відображені у первинних документах, повинні задовольняти вимоги та потреби як внутрішніх (управлінський персонал підприємства), так і зовнішніх (власники, аудиторі та інші) користувачів, тому в умовах використання ПЕОМ питання форми та змісту первинних документів набуває особливого значення і є актуальним.

Проблеми обліку основних засобів на підприємствах різних форм власності викликають значний інтерес у вітчизняних науковців. Проблеми документального оформлення обліку основних засобів висвітлювалися в працях А.Белоусова, М.І.Бондара, М.М.Зюкової, С.В.Хоми, М.В.Півторака, О.Ю.Омельченко, В.П.Карєва та ін. Незважаючи на те, що дослідження цих вчених мають і галузеву спрямованість, питання документального оформлення ФГД з основними засобами є висвітлені недостатньо.

Типові форми первинних документів затверджуються наказами Міністерства статистики України, а спеціалізовані форми – іншими Міністерствами та відомствами України. Первинна облікова документація про наявність, склад та рух основних засобів, затверджена нака-

зом Мінстату України від 29.12.95 р. №352 «Про затвердження типових форм первинного обліку» [2].

Необхідно зазначити, що форми первинних документів щодо основних засобів були затверджені ще в 1995 році, тобто до реформування фінансового обліку на основі міжнародних стандартів фінансового обліку.

З моменту затвердження пакету первинних документів з обліку основних засобів відбулися істотні зміни в організації їх відображення. Прийняття П(С)БО 7 «Основні засоби», затвердженого наказом Мінфіну України від 27.04.2004р. (із змінами та доповненнями), окремі графи типових форм первинних документів втратили свій зміст і на підприємствах не використовуються. Це, наприклад, такі реквізити, як код норми амортизаційних відрахувань, норми амортизаційних відрахувань, джерело придбання (фінансування), дата початку дії основних засобів у виробництві та ін.

Водночас окремі показники, наявність яких передбачена П(С)БО 7, опинилися поза реєстрацією в типових формах первинного обліку. Отже, необхідно ввести додаткові показники до окремих первинних документів та реєстрів аналітичного обліку основних засобів, а саме: строк корисного використання основних засобів; справедлива вартість (у передбачених П(С)БО 7 випадках); дата та сума дооцінки або уцінки об'єктів; метод нарахування амортизації; ліквідаційна вартість; сума ПДВ, сплачена у зв'язку із надходженням об'єкта [4, с.51].

Також можна оформити в якості додатку до акта приймання-передачі об'єкта основних засобів окремого первинного документа, що буде містити розрахунок формування первісної вартості об'єкта. Це необхідно саме тому, що витрати, пов'язані з надходженням об'єкта основних засобів підтверджуються окремими обліковими документами, проте кінцева сума первісної вартості, яка відображена в акті приймання-передачі об'єкта й інвентарній картці і складається з цих витрат, фактично нічим не підтверджена.

Також потребують перегляду типові форми первинних облікових документів розрахунку амортизації основних засобів. Кожна з перелічених форм первинних облікових документів повинна містити таку інформацію про об'єкт як його первісна, залишкова, ліквідаційна вартість, строк корисного використання, річна норма амортизації (для методів прискореної амортизації або квартальна для податкового методу), шифр субрахунку, що дебетується, а також, окремі відомості для розрахунку амортизації по основних засобах, що надійшли у попередньому місяці і вибули у звітному.

Реалізація вказаних пропозицій дасть можливість спростити процедуру проведення розрахунку первісної вартості і нарахування амортизації основних засобів, а також значно підвищити інформативність типових первинних облікових документів, посилити контрольно-економічну та аналітичну функцію обліку.

Складні ФГД як, наприклад, переоцінка основних засобів, також потребують розробки окремих форм документів для відображення їх в системі обліку.

Розглянемо зміст пропозицій науковців щодо змін у чинних типових формах документів з обліку основних засобів (таблиця 1).

Ці пропозиції дозволять отримати необхідну інформацію з даних первинних документів, які вже існують, а не розробляти нові форми. Оскільки на більшості підприємств використовують комп'ютерну форму організації облікового процесу, тому це досить легко зробити за допомогою комп'ютерних програм, змінюючи структуру існуючих документів, тобто вилучити непотрібні графи та додати нові.

Таблиця 1

**Пропозиції щодо змін у типових формах
первинного обліку основних засобів**

Типові форми первинного обліку	Показники типових форм первинного обліку основних засобів, які потрібно	
	вилучити	додати
1	2	3
ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»	Балансова (гр. 7)	Справедлива (гр.7)
	Код норми амортизаційних відрахувань (гр. 11)	Строк корисного використання (гр. 12)
		Метод нарахування амортизації (гр. 13)
Поправочний коефіцієнт (гр. 14)	Ліквідаційна вартість (гр. 14)	
ОЗ-3 «Акт на списання основних засобів»	Код норми амортизаційних відрахувань (гр.11)	Група основних засобів (гр. 11)
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 12-13)	Строк корисного використання (гр.12)
		Метод нарахування амортизації (гр.13)
Дата початку сплати за основні засоби (місяць, рік) (гр.18)	Ліквідаційна вартість (гр. 18)	

1	2	3
ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів»	Код норми амортизаційних відрахувань (гр.11)	Група основних засобів (гр. 11)
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 12-13)	Строк корисного використання (гр.12)
		Метод нарахування амортизації (гр.13)
	Знос (гр. 7)	
Пробіг після останнього капітального ремонту, км (гр.19)	Ліквідаційна вартість (гр. 19)	
ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»	Балансова (гр. 4)	Справедлива (гр.4)
	Норма амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 6-7)	Група основних засобів (гр. 6)
		Строк корисного використання (гр. 7)
	Норма амортизаційних відрахувань: на повну відбудову, на капітальний ремонт (гр. 8-9)	Метод нарахування амортизації (гр. 8)
		Ліквідаційна вартість, грн. (гр. 9)
	Придбання (фінансування)	Надходження
	Добудовування, доукомплектування, модернізація, індексація	Витрати на поліпшення об'єкта
Ремонт (бухгалтерський запис)	Витрати па підтримання об'єкта в робочому етапі	
	Переоцінка	
	Вид переоцінки (дооцінка / уцінка)	
ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів»	На повне відновлення (гр. 7-8)	-
	Амортизація (за січень – повністю, згодом – змінена); на капітальний ремонт; +, -; сума (гр.9-10)	Витрати на поліпшення основних засобів (гр. 9)
	-	Витрати на підтримання основних засобів у робочому стані (гр. 10)
	Витрати на капітальний ремонт (гр. 11)	-

Слід зазначити, що на державному рівні цьому питанню приділяється недостатньо уваги. Новий порядок обліку основних засобів, передбачений П(С)БО 7, застосовують вже понад 10 років, але за цей час типові форми первинного обліку не були приведені у відповідність із ним. Масова автоматизація обліку теж не знижує гостроту проблеми, адже документ і в електронному вигляді повинен зберігати встановлену форму і мати необхідні реквізити. Надіюсь, що на цю проблему звернуть увагу відповідні державні органи і потрібні зміни будуть внесені.

Список використаних джерел:

1. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: основи теорії та концептуальні засади побудови: Навч.-метод. Посібник/ В.В. Сопко, О.В. Сопко – К.: Знання України, 2003. – 231с.
2. Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 року № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку» // Бухгалтерія. Збірник систематизованого законодавства. – 2007. – № 2. – С. 86 – 95.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» або П(С)БО 7, затверджено наказом Мінфіну України від 27.04.2000р. №92.
4. Білоусов А. Удосконалення документального оформлення операцій з основними засобами в умовах застосування П(С)БО 7 «Основні засоби»/А. Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006р. – №3. – с.49.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Хаблюк О. А.